



DE MENS EN ZIJN ONTSPANNING

3. *Reizen of gereisd worden*

Het is nog niet eens zo heel lang geleden dat het reizen voor genoeg het voorrecht was van betrekkelijk weinigen. Voor deze weinigen betekende dit reizen in de regel zeer veel. Het contact met nieuwe landen, met andere mensen, met afwijkende levensgewoonten met cultuurprodukten van velerlei aard beïnvloedden de persoonlijkheidsvorming van die bevoorrechten in de regel zeer sterk. Na zulk een reis was zo'n mens rijper en wijzer geworden dan ervoor, had hij zich leren bewegen in velerlei kringen en had hij zich zelf weten te redden in moeilijke situaties. Want het reizen vroeger was heel wat minder eenvoudig dan thans. Al te moeilijk was het ook weer niet want vader had in zijn jeugd voor zijn persoonlijke vorming ook gereisd en de zoon kon dus in allerlei opzichten van vaders ervaringen gebruik maken.

Behalve deze bevoorrechten waren er de velen die niet reisden en voor wie de eigen stad of het eigen dorp de wereld vormde gedurende een gans mensenleven.

Er wonen op deze aarde nog wel mensen voor wie het buitenland begint aan de grenzen van hun woongemeenschap, waarbinnen het leven van de ene generatie in de andere voortgaat zonder dat invloeden van buiten daar een merkbare invloed op uitoefenen. De volkenkundigen die ons berichten over deze mensen die zij in afgelegen streken van de wereld ontmoeten, vertellen ons dat voor hen het buitenland zo ongeveer hetzelfde betekent als het niet meer veilig zijn, het vijandige.

Wij hebben zulke hokvaste mensen in ons eigen land ook nog wel. Maar wij moeten hen die hun eigen dorp of stad nog nooit verlieten met een kaarsje zoeken. Want het reizen is, als vele verschijnselen, een massaverschijnsel geworden. Als we spreken over onze moderne massa-communicatie-middelen dan bedoelen we daarmee de pers, de film, de radio en sedert kort ook de televisie. Wij maken ons terecht zorgen over de vraag welke invloed deze communicatiemiddelen op onze westerse cultuur zullen kunnen uitoefenen. Het oudste communicatie-middel tussen mensen, het reizen, vindt in de reeks pers-film-radio en televisie geen plaats en ook in ons denken over de invloeden ervan op onze cultuur komt het niet of nauwelijks tot zijn recht.

* *
*

Waarom eigenlijk niet?

Ik raakte erover aan het filosoferen naar aanleiding van onze laatste vacantiereis.

We hadden 's morgens een flinke wandeling gemaakt door het mooie Luxemburgse land en wilden daarom op onze kamer in het hotelletje waarin we onze intrek hadden genomen na het eten een uurtje rusten. We lagen nog maar net toen een luide muziek ons het indommelen onmogelijk maakte. Nogal geërgerd over deze doorkruising van onze bedoelingen hingen we een ogenblik later uit het raam om te zien waar de stoornis vandaan kwam.

Op het muurtje, gebouwd langs de oever van de Sûre, zat een keurige mijnheer, die kennelijk bij een fraai gepoetste auto hoorde, met naast zich op het muurtje een al even keurig, helrood draagbaar radiotoestelletje, waar die luide muziek uitkwam. Na een half uurtje muziek, die wij helemaal niet bewonderen konden, kwam de mevrouw van deze keurige mijnheer terug. Mevrouw had kennelijk ansichtkaarten gekocht. Ze werden bekeken, geadresseerd en in de brievenbus gestopt. Toen ging alles, mevrouw, mijnheer en het rode radiotoestel weer in de auto en men vertrok.

Misschien ansichtkaarten kopen en verzenden in de volgende plaats? We besloten het plan om te rusten maar verder op te geven en om wat te gaan zitten lezen op het heerlijk zonnige terrasje beneden.

Juist toen we beneden waren kwam er een bus met reizigers die op het stille pleintje aan dat mooie riviertje onmiddellijk een lofzang op hun geboortestad gingen aanheffen. Nadat de mannen uit het gezelschap zich vervolgens geruime tijd hadden vermaakt met het werpen van stenen in de Sûre en nadat enkele kampioen-gooiers zich, onder luide aanmoedigingen van het hele gezelschap hadden beziggehouden met een wedstrijd wie vlakke leisteentjes het verst over het water kon doen springen, werd de tocht naar de hoog op een grote rots gelegen ruïne aanvaard. Boven aangekomen vermaakten de klimmers zich weer een heel poosje met het roepen van oehoeh en met het zwaaien naar enkele achtergeblevenen: dames die schoenen droegen die wel geschikt waren om te dansen maar niet om een steil rotspad te beklimmen.

Een groepje voor wie het klimmen om andere redenen te machtig was, ontdekte in het souvenir-winkeltje strooien hoedjes, voorzien van een slangetje dat men in de mond kon steken en waarmede een pieper met een veertje erop achter aan het hoedje bevestigd grappig hoog kon worden opgeblazen.

De uitbundige pret die deze hoedjes de inmiddels teruggekeerde klimmers bezorgde steeg ten top, toen enkele gasten op het terrasje, waarvoor de hoedenmannen al blazend en piepend buigingen maakten, duidelijk geërgerd naar binnen waren gegaan.

Nadat men nog een klein half uurtje bezig was geweest met instappen, werd het gezelschap door de buschauffeur, die er kennelijk het zijne van dacht, verder gereisd.

Ik dacht er ook het mijne van. Ik dacht aan dit praatje dat ik over enige tijd zou moeten houden en over de titel die men mij had opgegeven: reizen of gereisd worden. Men weet zeker bij de programmaleiding, zo meende ik, dat ik mij veel met problemen van volksopvoeding heb bezig gehouden en daarom verwacht men van mij allicht dat ik op de een of andere wijze zal pleiten vóór reizen en tegen gereisd worden. En als er dan soorten van reizen zijn waartegen men bedenkingen kan hebben, dan zijn het wel de soorten waarvan ik er zoeven een paar gedemonstreerd had gezien.

* * *

Wat voor bedenkingen dan? Het is niet zo moeilijk er tenminste meteen één te noemen die van principiële aard is. Die mensen met de radio en die mensen met hun hoedjes en met hun oehoeh-geroep hadden anderen, die aan een wat minder luidruchtige manier van vakantiehouden de voorkeur gaven daarin gehinderd. Dat is gewoon onbehoorlijk en daarom, zo denk ik tenminste, mag men de radio- en feesthoedenmensen daar een verwijt van maken. Daarom ook is het begrijpelijk dat we ons over hun gedrag ergeren. Maar verder?

Als die mensen zich nu zo gedragen op plaatsen waar anderen er geen last van hebben? Zijn er dan ook nog bedenkingen? Ik geloof eigenlijk van niet. Als nu toch ergens de mens vrij in moet worden gelaten dan is het wel in de wijze waarop hij van zijn vakantie genieten wil.

Nee, wat na die éne principiële bedenking overblijft is een gevoel van spijt. Spijt erover dat deze mensen blijkbaar niet in staat zijn zo te reizen dat ze in contact komen met de natuur van het land dat ze bezoeken of met de bewoners ervan of met de talrijke andere zaken waardoor voor velen het reizen wordt tot het ontdekkend opdoen van een reeks van nieuwe ervaringen die het persoonlijke leven, ook na de reis verrijken en het lange tijd en soms wel voor goed beïnvloeden.

Maar waar hadden deze mensen zulk een soort van reizen moeten leren? Tien tegen één dat de generatie waar zij uit voortkwamen nooit reisde, en dus op dit gebied ook geen ervaringen kon doorgeven. Zij waren dus volkomen op zichzelf aangewezen toen de democratisering van onze samenleving, gepaard aan de hoogconjunctuur van na de tweede wereldoorlog ook hen in staat stelde naar dit cultuurgoed te grijpen. Ik geloof niet dat wij mogen volstaan met het misprijzend kijken naar de wijze waarop grote groepen in ons volk inderdaad reizen. Ik geloof dat het de hoogste tijd is dat er ruime gelegenheid wordt geschapen voor vele tienduizenden om te worden gereisd. Wij kunnen niet genoeg de arbeid waarderen van de organisaties en verenigingen die ervoor zorgen dat mensen kunnen worden gereisd opdat zij tot reizen kunnen komen. Nu wij onze samenleving gezamenlijk zo hebben ingericht dat aan de massa-communicatie-middelen pers-film-radio en televisie een vijfde kan worden toegevoegd: het reizen, nu zijn we er ook gezamenlijk verantwoordelijk voor dat dit reizen dat altijd al een sterk cultuurbevorderende factor is geweest, dit opnieuw voor zovelen als mogelijk is kan worden.

Daarom is het zo noodzakelijk dat de leiders van de bedoelde organisaties zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid in dit opzicht en daarom ook kunnen we niet gauw de waarde overschatten van schoolreisjes, die onze onderwijzers en

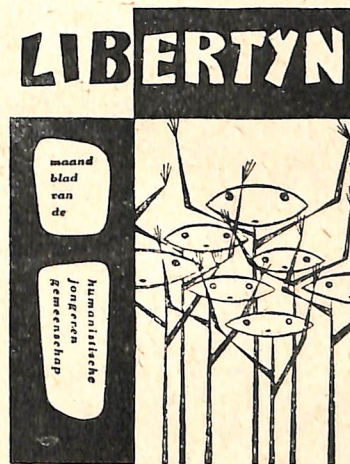
leraren dikwijls ten koste van eigen vrije tijd en in elk geval ten koste van veel inspanningen, met onze kinderen maken. Die organisaties en die onderwijzers en leraren immers hebben een unieke kans kinderen en volwassenen een stijl van reizen vóór te reizen die ontgaan is van het armzalige genoegen dat het gooien van steentjes en het dragen van feesthoeden kan verschaffen.

Ik geloof in het nut voor velen om te worden gereisd, opdat men het reizen zal kunnen leren.

R. BEUMER

maandblad h.j.g.

WAT
LEEFT ER
ONDER DE
JONGEREN?



redactie-secretaris: arthur de jong, vyzelstraat 5, a'dam
abonnement f 2.- per jaar

postgiro 584802 t.n.v. penningmeester h.j.g. te rotterdam

HET WOORD VAN DE WEEK

VERSCHIJNT
WEKELIJKS
5 AUGUSTUS 1956

Frankering bij
Abonnement
UTRECHT

De Heer
Mevrouw
Mejuffrouw

Onbestelbare exemplaren
terug aan:
Bleyenburgerstraat 1, Utrecht

Het Woord van de Week

Humanistische radiolezingen uitgesproken voor de Vara-microfoon.
Administratie en redactie: Humanistisch Verbond, Bleyenburgerstraat 1, Utrecht, Postgiro 304960
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling f 1,— p. kwart., losse numm. f 0,20, buitenland f 4,60 p.j.